

DRAGSHOLM SLOT

Lammefjordens inddæmning og Dragsholm Slot.

Fakta:

- Lammefjorden dækker et areal på 10.480 tdr. land (5.764 ha. eller ca. 57 km²) (omtrent på str. med Amager)
- Udtørringen påbegyndt 3. apr. 1873 og foregik i etaper, hvor man gradvist sænkede vandstanden i fjorden. Projektet blev endelig afsluttet i 1943, hvor man nåede ca. 7 meter under havets overflade. (Årstalsnedslag: 1875 = - 2,7 m., 1906 = - 4,75 m.)
- Kanalsystemet. 40 km. ringkanal + indre kanalsystem giver i alt 100 km kanal til at tage overfladevand fra højere omkringliggende jorde og fra selve Lammefjorden.
- Vad Audebodæmningen pumpes i gennemsnit 16 millioner m³ ud årligt via de afvandingskanaler, som optager overfladevand fra Lammefjordens jorde.
- Audebodæmningen er 2260 m. lang.
- Inklusive inddæmningerne af Sidinge fjord (1841-58) og Svinninge Vejle (1852-54) betød inddæmningen af Lammefjorden at Odsherreds areal blev forøget fra 59.190 tdr. land til 71.520 tdr. land eller en forøgelse på 21 %.

Den gode jord.

Lensbaron på Dragsholm Slot Georg Frederik Otto Zythpen-Adeler (på DS fra 1839 til sin død i 1878) tog i 1850 det første initiativ til inddæmning af Lammefjorden (Dragsholm blev ophøjet til baroni første gang i 1784). I 1873 blev Aktieselskabet til Lammefjordens udtørring dannet med G.F.O. Zythpen-Adeler som formand.

G.F.O. Zythpen-Adeler var en driftig herre og var foregangsmand på flere områder foruden inddæmningen af Lammefjorden. Af andre initiativer vedrørende nyskabelser i landbruget kan nævnes afløsningen af hoveriet, mergling af markerne, nedgravning af drænrør, roedyrkning i større målestok og brug af dampkraft til tærskværker.

Han er posthumt blevet hædret for sit initiativ i Lammefjord-projektets indledende fase. Den første større vej på fjorden "den brede vej" blev i starten af det 20. århundrede omdøbt til Adellers Allé og i 1928 rejste man i Faarevejle Stationsby en statue af ham.

Inddæmningen af Lammefjorden skal ses i den bevægelse, som med Landboreformerne i slutningen af 1700tallet indledte overgangen fra, hvad kunne kaldes, økologisk landbrug til økonomisk landbrug. Det handler altså om at skaffe landbrugsjord. Fra prøver foretaget inden udtørringen havde man et godt overblik over fjordbundens beskaffenhed og altså den fremtidige landbrugsjords kvalitet. Ingeniør Brummer forelagde i 1872 en betænkning, der stadfæstede interessenternes formodning om, at jorden under Lammefjordens vand ville have en fortrinlig bonitet. Den historiske kombination af skovvækst frem til seneste istid og den senere stigning i vandstanden, som frembragte fjorden, betød, at der over størstedelen af det

nyvundne land fandtes en flere fod dyb aflejring af dynd dannet af vegetabiliske og animalske stoffer. Det viste sig med andre ord, at de mange år under vand havde beriget jorden og gjort den fortræffelig til dyrkning af afgrøder som gulerødder, kartofler, rodfrugter, porrer og ikke mindst asparges

De første tilflyttere og den første landbrugsproduktion på den udtørrede fjordbund begyndte allerede i 1882. De første forsøg med korndyrkning gik godt og herefter steg jordpriserne og antallet af købelystne. De første stenmurede gårde er fra 1888 og frem.

Vedrørende Dragsholm Slot er det værd at bemærke, at vandet indtil inddæmningen stod helt op til slottet syd for Bastionen og ca. 200 meter ude i parken. Disse forhold har betydet flere ting for slottet. Dels stammer navnet Dragsholm her fra. *Drag* betyder landtange og henviser til den ca. 200 meter brede tange, som udgjorde den eneste adkomst til Odsherred. *Holm* henviser til den lerjordsholm som slottet er bygget på. For den oprindelige palatse-bygning har det gjort sig gældende for bygherren, Roskildebispen, at han har kunnet sejle til Dragsholm via Roskilde- Ise- og Lamme-fjorden. For borgen (middelalder til slutningen på renæssancen ca. 1660) har det været et vigtigt element i fæstningsværket, hvilket stadig ses på murtykkelserne. Bemærk at nordfløjens murværker er ca. tre meter tykke, mens murene på de to andre resterende sider er noget tyndere.

Dragsholm Slot
Thomas Kjelfred